

teestes de be-
kenis is. Wat
hoofdartikelen,
geleden heeft
por ons (Cate-
n van prof.

rijzen, dat naar
16 geenerlei
den Heiligen
tekerheid door
et getuigen, in
s zijn. En dan
Voord en met
a wat wij door

waardoor wij
den. En deze
ge waarmerkt
r de Schriften,
n dat ze een
it is: hij heeft
des te inniger

K. S.

„Credo" thuis
vragen; mis-

de schrijfwijze
aan gestooten.

vist aansturen
ver geloof en
toeten zwijgen
argumenten" t

ndergeteeken-
gevalletje (dat
ook al ver-
nen, dan zou
de kerken op-

elijke beschm-
ets terugnam,
elf de kerken
oet een ander
engt? En dat
Knox beter las

itgeefster van
eer wensch te

K. S.

UNST

Dr. H. Brug-
Nijkerk.
— Uitg. door

le zee een te
uur, in ver-
ekenis voor
romans over
a de zee nog

ng ten goede
erhalen over
erij. Reisbe-
epsjournalen
t en gelezen.
chen roman,
g ruimte ge-

er bij Callen-
dacteur, wij-
en korte in-
e historicus,
niet noodig
ide litteraire
ven van de
an onze ge-

ich genomen
e bijzonder-
effende. En-
en piraten,
een uitvoe-
ijn, bevatten
teressant is
ipbreuk van
delijk beeld
rgevorderde
k hier weer
e geven van

ets van Dr
t het Kerk-
ischwateren
op het be-

langrijke werk voor dominee en dokter voor de visschers.

De rest van het boek, en wel het grootste gedeelte, wordt in beslag genomen door zeven novellen. Er wordt een chronologische volgorde in acht genomen, waardoor de lezer een beeld krijgt van de ontwikkeling van het zeewezen in den loop der tijden, van de Noormannen af, tot het begin van onze eeuw.

Opmerkelijk is de voorkeur voor het zeilschip. De stoomboot schijnt niet zooveel romantiek te kunnen leveren als het sierlijke, nu bijna verdwenen zeilschip. Wanneer de stoomer even genoemd wordt, geschiedt dit om den weerzin van een rechtgeaard zeeman voor dit soort vaartuigen aan te toonen. Hier zal ongetwijfeld de weemoed over het verdwijnen van een mooi ding een rol spelen, want de herinnering is immers veelal schooner dan de werkelijkheid zelf was. De machine heeft den mensch minder weerloos gemaakt op zee, maar bracht toch tevens een nieuwe bekoring, die niet minder behoefte te zijn dan de bewondering afdwingende bekwaamheid van den schipper, die met behulp van wind en zeilen de gevaren van zee en golven te boven kwam.

Het is den schrijvers niet steeds even gemakkelijk geweest, den inhoud hunner novellen in overeenstemming te brengen met den gemeenschappelijke titel „Zeemansleven". Zoo heeft Karel van Dorp een zeer lezenswaardig verhaal geschreven over de Noormannen, waaruit wel spreekt het onuitblusschelijk verlangen van den Noorman naar de zee, maar waarin het leven aan land toch de voorname plaats inneemt. Het romantische verhaal moet hier wel onze betrekkelijke onkunde van het leven dier zeeschmiers sierlijk toedekken.

Veel minder zeemansleven, maar niet minder boeiend verhaal schreef Jo Ypma. Men moet heel scherpe oogen hebben, om uit haar verhaal het leven van den zeeman uit de dertiende eeuw te leeren kennen. Wanneer de lezer echter het doel niet telt, alleen den uitslag acht, zal hij zich tevreden gevoelen met deze aandoenlijke, goed geschreven novelle over de ongelukkige Edwina van Scoorl. Ook zonder den eenigszins statigen stijl was haar stuk goed geweest.

Op meer bekend terrein, wat zijn bronnen betreft, brengt ons Norel. De geschiedenis der ontdekkingsreizen behoort tot de interessantste tijden uit ons verleden. Het gelukt den schrijver volkomen, in een goedgebouwd, vlot en boeiend geschreven verhaal, de gevaren, de ellende, de haast onoverkomelijke moeilijkheden te schilderen van de eerste tochten naar Indië, maar ook geeft hij een suggestief beeld van de onverschrokken mannen, die met opoffering dikwijls van hun leven, den grondslag legden van ons imperium.

Een goede teekening van de mannen van den zelfkant der zeevaart, de zeeroovers, geeft W. de Geus in zijn schets over Klaas Compoen. De „lof der zeevaart" van de 17e eeuw wordt door deze schmiers met minder fraaie daden verbreed.

Het beste stuk lijkt mij dat van Herman de Man. In de eigen taal van den zeeman geeft hij een prachtstuk tragedie van een mistuk leven. Liefde voor de zee, bedwongen door de liefde voor een vrouw uit het Noorden, die het zeemanshart niet begrijpt. Het is een prachtgedachte, een rasecht zeeman dit verhaal te laten vertellen. Niemand beter kan de tragiek van den schipper op het zand beter voelen dan hij, die zich slechts thuis gevoelt op zee.

Bizonder goed is ook het stuk van Ben van Eysselsteyn: de ras zeeman, die zich thuis niet meer op zijn plaats gevoelt, aan wien het gezin ontgroeit, wien de zee veel geeft, maar ook veel liefs ontnemt. Evenals in het laatste stuk, van Marie van Dessel-Poot, wordt er in verhaald van het offer dat de zee vraagt.

Dikwijls is het moeilijk onderscheiden novellen onder één hoofd te vereenigen. Hier is de redacteur goed geslaagd. De gekleurde platen en de pentekeningen die het boek verlichten, maken met de zeer goed tot goed beschreven verhalen dit boek tot een fraai geheel. Al is het dan ook niet DE roman van de zee geworden, het is wel een fors en prachtig boek over de zee geworden.

* * *

Ongeveer te zelfder tijd als bovengenoemd verzameldwerk, verscheen de roman „Zeemolest" van G. Brandenburg. Ook hier is het hoofdmotief, de onuitroeibare liefde tot de zee.

De visschersjongen Koos, belooft zijn meisje, hoe zwaar het hem ook valt, de zee voor haar te zullen opgeven. Nog één reis zal hij meemaken. Spoedig is hij weer thuis, daar het schip bij kalme zee plotseling zinkt. Een tijdlang leeft hij nu, getrouwd, aan wal, tot de oorlog komt en gesprekken over de enorme winsten hem zijn woord doen vergeten. Hij monstert weer aan en zet door, hoewel zijn vrouw dreigt weg te kwijnen van angst, en verdriet om zijn woordbreuk. Spoedig is hij schipper op een ijzeren trawler, maar na enkele voor- spoedige vangsten wordt zijn schip door een duik- boot tot zinken gebracht. Bij de redding breekt Koos een been, dat aan wal moet worden geamputeerd. Zelf ziet hij hierin een bestiering van God, maar zijn vrouw krijgt wroeging, als ze haar verminkten man moet thuis houden, terwijl ze hem in

zijn gezonde jaren terug wilde houden van de zee, waarnaar zijn hart uitging. Zij vinden elkaar weer geheel terug, als zij haar zoon het scheepje geeft, dat vader voor hem had gemaakt en dat zij al dien tijd verborgen had gehouden, om hem ver te houden van de zee en zijn aantrekkelijke sfeer.

Het boek maakt sterk den indruk van een eerste- ling. In het begin is het zelfs tamelijk primitief. Het moedwillig tot zinken brengen van het oude schip — een bekend motief — en het lange ver- hoor voor de rechtbank, zijn zonder eenige span- ning beschreven. Het lukt den schrijver aanvank- elijk niet actie in zijn verhaal te brengen. Veel te veel werkt hij met lugubere en onheilspellende gebeurtenissen, die niet treffen, omdat ze te veel op effect berekend zijn. Pas tegen het midden van het boek komt er eenige spanning in, ondanks het feit, dat de schrijver soms te veel verslag geeft van den toestand bij de visscherij gedurende den vori- gen oorlog. Hij raakt echter op gang en geeft nu soms goed beschreven passages. Vooral de tocht in de roeibooten, na het zinken van het schip, is niet zonder talent beschreven. Vergelijkt men de beschrijving van het tweede verhoor voor den rechter, met het eerste uit het derde hoofdstuk, dan blijkt pas goed, dat de schrijver zich al schrij- vende beter op zijn personen is gaan instellen. Koos is van schim tot mensch geworden, de stijl is levendig vergeleken met het dorre begin. Maar ook in de tweede helft is het niet gelukt alle per- sonen tot leven te brengen en de oplossing als d e oplossing aannemelijk te maken.

Het boek is te weinig bezonken, er is niet uit het gegeven gehaald wat er in zat. Aan betrekke- lijke bijkomstigheden is een te groote plaats ver- leend, waardoor de actie onderbroken wordt. Het uitwendig gebeuren is te weinig aanschouwelijk, het innerlijke leven blijft te verborgen.

Als de goede strekking en de bedoeling een boek kunnen goedmaken, is dit alleszins een goed boek. Het bezit echter te veel gebreken om een goeden roman te zijn. Er zijn wel aanwijzingen, dat de schrijver ook hiertoe eens zal komen, als hij het „moeilijke ambacht" blijft beoefenen.

Gron.

H. S.

VAN HET HEERLIJK AMBT

Hoe maak ik mijn preek?

IV.

Is de tekst eenmaal gekozen, dan begint de „be- werking" daarvan.

Daartoe behoort eerst de exegese. De exegese van de Heilige Schrift is die arbeid, waarbij ik tracht uit te vinden wat God, in dat bepaalde Schriftgedeelte, dat ik tot voorwerp van mijn exegese maak, wil zeggen, welke mededeeling, welke boodschap Gods daarin is onder woorden gebracht.

Dit is niet altijd een gemakkelijk werk. Daar zijn duistere plaatsen in de Schrift, waar- van het zeer moeilijk valt den rechten zin te onder- kennen.

Die moeilijkheid kan schuilen in het feit, dat de beteekenis van een bepaald woord in het He- breeuwsch of in het Grieksch eigenlijk niet is te vinden; of in de zinconstructie; of in den inhoud der woorden gezien in verband met wat in andere plaatsen der Schrift wordt gezegd. Heel moeilijk is het dikwijls ook, van een stuk van de heilige historie uit te maken, welke plaats het heeft in het geheel van de geschiedenis der openbaring, in de geschiedenis des Verbonds.

Voor die „moeilijkheid" mogen wij evenwel niet uit den weg gaan.

En nu denk ik vooral aan het laatstgenoemde. Daar is een tijd geweest, waarin wij deze moei- lijkheden nauwelijks zagen.

Als wij preeken over een „historische stof", dan waren we al blij, als het ons gelukte mooie, praktische „opmerkingen" aan den tekst vast te haken.

Wie een beetje vindingrijk was, had het dan met zulk een stof heel gemakkelijk.

Een „historische" stof werd dan ook nog al eens aangegrepen als er voor het maken van een preek wat erg weinig tijd beschikbaar was.

Gelukkig hebben we in de laatste jaren leeren inzien, dat het zoo niet mag.

Vooraf mijn jonge collega's wil ik het met allen ernst op het hart binden: „laat u tot zulk geschie- denispreken niet verleiden, hoe verleidelijk het ook is; want het is geweld doen aan Gods Woord.

Het lijkt mij toe, dat men dit nog niet altijd even duidelijk ziet; of, indien men het ziet, er nog niet altijd conscientieus naar handelt.

Daarom wijs ik daar nog eens met nadruk op.

Wanneer wij preeken over Lukas 2:1-7, of over Mattheüs 28:1-10, ja, dan vatten wij wel, dat wij daar niet mogen tevreden zijn met het maken van praktische opmerkingen over de gedragingen van Jozef en Maria en de vrouwen en zoo, dat wij

daar hebben te spreken over het openbaringsfeit, waarover het daar gaat.

Maar dat ditzelfde ook geldt van elk ander stuk geschiedenis, al is het dan ook niet gemakkelijk om uit te vinden wat het feit is, dat ons daar wordt meegedeeld —, dat wordt inderdaad nog veel te vaak over het hoofd gezien of verwaarloosd. En nu nog eens, dat mag niet.

De eerbied voor Gods Woord moet ons daarvan terug houden.

Bovendien, getrouw-zijn moge in dezen groote inspanning van den prediker vragen, vooral in het begin, de gemeente moge eerst wel eens klagen, dat zij het wat vreemd vindt en den voor- keur geven aan de oude, gewende wijze van pree- ken, op den duur zal de prediker zelf in het volgen van den rechten weg, groote vreugde heb- ben, ook zal voortdurende oefening hem het al gemakkelijker maken den rechten zin van een Schriftgedeelte te vinden, terwijl de gemeente al heel spoedig zal inzien, dat de Schrift op deze wijze voor haar steeds rijker wordt en veel vaster stuur aan haar leven geeft.

„Dominé", zal de gemeente straks zeggen, „wat zijn wij blij, dat u zoo is gaan preeken; elke be- diening des Woords is ons daardoor tot een feest geworden."

Exegese alzoo; daarmee moet de bewerking van den tekst beginnen.

Laat ik op een paar dingen daarbij nog opzette- lijk wijzen. De exegetische arbeid zij zooveel moge- lijk zelfstandig.

Ik sprak onlangs met een professor in de exe- gese; ik mag den naam ook wel zeggen, Prof. Grosheide.

Hij klaagde er over, dat de studenten en de jonge dominees zoo weinig zelfstandig exegeti- seerden.

Zij steunen alléén op de commentaren van anderen.

Zij doen het zelf niet.

Dat nu is heelemaal mis.

Natuurlijk zijn wij zeer, zeer dankbaar voor wat wij in den laatste tijd aan Schriftverklaring ge- kregen hebben van de hand onzer Gereformeerde Theologen; en iemand moet al een driedubbele dwaas zijn, als hij daarvan geen gebruik maakt.

Maar dat gebruik mag niet hierin bestaan, dat hij eenvoudig overneemt en napraat, wat die com- mentaren hem zeggen.

Hij moet, gewapend met zijn Hebreeuwschen Bijbel en Grieksch Testament en een Worden- boek zelf trachten den zin van het Woord te ver- staan. Hij moet zelf exegetiseren; de commen- taar mag alleen hulpdienst verrichten.

Hij mag, als hij op een bepaald stuk van Gods Woord niet een goeden commentaar bij de hand heeft, niet verlegen zitten; hij moet er zich van bewust zijn, dat hij het ook zelf kan, al is het ook prettiger, dat men zijn eigen werk kan laten con- treoleeren en aanvullen door dat van een ander.

Zelfstandig exegetiseren; wie zich daarin oefent, zal er telkens van versteld staan wat mooi werk dat is en hoe hij daarin het vermogen krijgt om nieuwe en oude dingen uit de schatkamer van de Schrift naar voren te brengen.

Ik kom geregeld in aanraking met een broeder, die geen exegese heeft gestudeerd, die ook den grondtekst niet kan lezen, maar die zich er aan heeft gewend zelf over de Schrift na te denken en naar den zin des Woords te zoeken.

En telkens verhaas ik er mij over hoe 'n mooien kijk hij heeft op bepaalde Schriftuurplaatsen.

Toen ik nog gymnasiast was, waren daar jon- gens, die te lui waren om zelf te vertalen, wat hun was opgegeven. Zij kochten een vertaling en lieten zich daardoor leiden. Zoo'n vertaling noemt men in de gymnasium-wereld een „pons asino- rum", een „ezelsbrug".

Welnu, menig theoloog gebruikt zijn commen- taar als zulk een „ezelsbrug"; hij laat een ander voor hem verklaren, in plaats van zelf te verklaren met hulp van een ander.

Zelfstandig.

In de tweede plaats: „conscientieus".

Wat ik daarmee bedoel in een volgend artikelje.

D. v. D.

UIT DE HISTORIE

Dr A. Kuiper over de Beljdenis.

III.

Het vorige artikel gaf ons in korte trekken Kuipers visie op het eigenaardige karakter eener kerkelijke beljdenis. Tevens kwam daarbij vanzelf aan de orde zijn opvatting omtrent den invloed der theologische wetenschap bij de opstelling — en dus ook bij de interpre- tatie — ervan.

Van groot belang is het eveneens naar Kuiper te luisteren, als hij ons kleurig en duidelijk het typische gezag teekent, dat aan een kerké- lijke beljdenis als zoodanig toekomt.

Het is natuurlijk overbekend, dat Kuiper een zwaren strijd heeft moeten voeren om dat gezag weer tot volle gelding te brengen. Maar hij heeft dien strijd con amore en met den inzet van al zijn geweldige kennis en in de volle kracht van een diep gefundeerde overtuiging gevoerd. Want hij wist, dat de erkenning van dit gezag der belijdenis de volstrekte voorwaarde was voor het gezonde leven der door hem opgerichte Gereformeerde Universiteit en niet minder voor het tot stand komen der door hem zoo vurig begeerde reformatie der Kerk.

In het midden der vorige eeuw was er namelijk bij de overgrote meerderheid der orthodoxie een hartgrondige afkeer van de kerkelijke Formulieren van eenigheid. Van een bindend gezag daarvan wilde men niets weten. Hoogstens erkende men ze als eerbiedwaardige getuigenissen omtrent de geloofsopvattingen der oude Kerken uit de zeventiende eeuw. Maar een gezag der formulieren — en dan een gezag dat betreffen zou „alle artikelen en stukken der leer“, en dan nog wel die artikelen en stukken „in alles“, men rilde reeds bij de gedachte aan zooiets!

Tegenover die orthodoxie nu handhaaft Kuiper de stelling dat aan de Formulieren van eenigheid inderdaad zulk een gezag toekomt in de Kerk des Heeren. En in zijn schitterende studies „De Leidsche Professoren en de Executeurs der Dordtsche Nalatenschap“ en „Revisie der Revisie-legende“ laat hij uitvoerig en nauwkeurig de historie spreken om dat gezag in aard en in omvang te schetsen.

Wanneer men die studies leest, valt het op, dat Kuiper daarin vooral de Kerken zelf aan het woord laat komen. De Kerken, in hun wettige vergaderingen vereenigd, hebben die Formulieren aanvaard als accoord van kerkelijke gemeenschap en die Kerken hebben eveneens zelf nauwkeurig aangegeven in wat voor zin en in welke omvang aan die Formulieren bindend gezag toekwam.

Met groote kracht keert Kuiper zich dan tegen de Irenischen, die alleen wilden weten van een gezag wat betreft de „substantie“, of, anders gezegd: „de geest en de hoofdzak“ der belijdenisschriften. Een dergelijke opvatting ontbindt het gezag der belijdenis volkomen. Ook vernietigt Kuiper met een keur van argumenten het sprookje, dat naar den wil der oude Kerken de Formulieren van eenigheid op iedere generale synode zouden moeten herzien worden.

Eigenlijk zijn deze geschriften een prachtige, boeiende adstrucie van de „diepe en innig gereformeerde“ opvatting, dat alleen Gods Woord regel en norma is wanneer uitgemaakt moet worden wat waarheid is, dat dus ook alleen Gods Woord regel is voor het geloof en dat eveneens alleen Gods Woord de consciëntie bindt; maar dat de Formulieren van eenigheid regel en norma zijn, zoo dikwijls moet uitgemaakt worden wat leerverband is van de Kerken en dat die Formulieren derhalve zijn regel van onderwijs en prediking.

Wanneer men nu Kuiper's opvattingen inzake het gezag der belijdenis wil leeren kennen, moet men zijn geschriften uit de periode, waarin hij dezen strijd met de Irenischen voerde, bestudeeren. Dat wil dus zeggen: zijn studiën en Heraut-artikelen uit de jaren rondom 1880. Uit dien tijd gaan wij enkele uitspraken citeeren. Maar vooraf willen wij de aandacht vestigen op een belangrijk stuk uit Kuiper's beroemde „Confidentie“. Dat is immers het boek waarin hij zijn kerkelijk program tot in finesses heeft ontwikkeld. In dit, reeds in 1873 verschenen werkje, geeft hij ook in korte trekken zijn kijk op de belijdenis weer. We brengen deze passage met te meer vrijmoedigheid weer naar voren, omdat „De Heraut“ nog in 1920 zijn hartelijke instemming daarmee betuigde.

Kuiper schrijft daar dit (p. 97/8):

Een Kerk zonder Belijdenis is een ridder zonder blazoen, een vloot zonder winpel, een karakterloos vereeniging, die niet weet of niet zeggen durft wat ze wil.

Een Belijdenis wensch ik dus en die Belijdenis scherp geformuleerd, althans in die Kerspelgemeente, waarbij ik mij zou aansluiten. Maar hoe? Een belijdenis, die haarfin alles omschreef en condificeerde? Lieve vriend, dat is de dood, dat is het werpen van een twistappel in de Gemeente, dat is letterzifterij kweken en aftrekken van den heiligen dienst onzes Gods. Neen, een Belijdenis bevatte niets, dan datgene, waarvan men voor God betuigen kan, dat het afdoet ter zaligheid. Toch niet, om, is die Belijdenis eenmaal uitgesproken, ze voortaan onveranderd als wet te doen blijven. Wet des geloofs en des levens is mij alleen Gods Woord. Dat blijft, al het andere wisselt. Er is in elke Belijdenis te onderscheiden tusschen de zaak die men belijdt en den vorm, waarin dat beledene wordt uitgedrukt. Onveranderlijk blijve alleen het eerste, al het overige wisselt naarmate God de Gemeente het inzicht, de gedachte en het Woord geeft. Slechts beginne men nooit van meet af, maar belijde zijn geloof steeds op de historische lijn, d.i. in aansluiting aan de Belijdenis der Vaders, maar die zoo mogelijk beter uitgedrukt, Schriftmatiger bepleit, scherper tegen de ketterij ook onze dagen gehandhaafd, en zoo uitgesproken, dat ze ons eigen geslacht een woord op de lippen legge, dat naar onze behoefte ons het scherp gewette zwaard reikt, om in den geestelijken tegenstand waaraan wij ten prooi zijn, met vaste

hope en blijmoedig geloof pal te staan voor onzen Heer. Dat en dat alleen is Gereformerd, „reformata reformanda“. Ach, men kent den vrijen zin onzer Dordsche Kerkvaders nog zoo weinig. Van reformatie walgden ze. Hun blik doorzag de toekomst en als mannen des vrijen geestes hebben zij juist, die miskende en verguisde mannen, voortdurende reformatie ook op het stuk der Belijdenis gewild.

Stem ik dus volkomen de onderscheiding tusschen de Substantie en den Vorm der Belijdenis, zelfs tusschen een Quia en Quatenus toe, hierin verschil ik van vele broeders, dat ik óók dien vorm niet aan de gissing, aan den willekeur, aan den inval van den enkele wil overlaten, maar evenals de Substantie van de Kerk vraag, mits die vorm slechts niet versteene, maar de beweging van het gemeentelieven volge op den voet; en dat ik evenzoo de onderscheiding van het quia en quatenus niet aan elks goeddunken prijsgeef, maar ter beslissing opdraag aan de macht, die over allen en dus ook over den prediker staat: aan de Gemeente, sprekend in haar wettig, geestelijk, door het gebed geheiligd orgaan.

Kort samengevat kunnen we dus Kuiper's hier gegeven betoog aldus resumeeren:

1o. Een Kerk moet een scherp geformuleerde Belijdenis hebben.

2o. Die Belijdenis bevatte slechts dat wat afdoet ter zaligheid.

3o. In die Belijdenis is te onderscheiden tusschen de zaak die beleden wordt en de wijze waarop dit geschiedt.

4o. Belijdenisherziening is soms noodig, maar ze geschiedt steeds in historische lijn, met erkenning van den onveranderlijken „inhoud“ der belijdenis, gebruik makend van het diepere inzicht in Zijn Woord dat God aan de gemeente schonk en rekening houdend met den actuelen strijd der Kerk.

5o. Belijdenisherziening en bepaling wat hoofd- en bijzaak is in de Belijdenis geschiedt alleen door de Kerk zelf, samenkomend in haar wettige vergadering.

H.

C. V.

OPVOEDING EN ONDERWIS

De Schoolraad in 't goud.

Dat was wel het voornaamste van de vergaderingen op onderwijsgebied in de Paaschweek, dat de Schoolraad zijn gouden jubileum vierde.

Op waardige wijze is het feit, dat in 1890 de Schoolraad werd georganiseerd, herdacht. De ouderen onder ons herinneren zich nog de viering van het zilveren jubileum, bij welke gelegenheid Prof. Dr H. Bavinck de feestrede uitsprak.

En hoe zijn we sinds gegroeid in het land en in welk een belangrijke mate heeft de Schoolraad ook zijn arbeid kunnen uitbreiden. Hij is, onder de leiding van den bekwamen secretaris, Mr J. J. Hangelbroek, geworden tot een betrouwbare advies-bureau voor onze scholen met den Bijbel, waarvan er 1682 bij den Schoolraad zijn aangesloten.

Onze besturen komen vooral in de laatste jaren in aanraking met tal van rechtsvragen. Zij treden in allerlei burgerrechtelijke betrekkingen (koop en huur, leeningen, beleggingen, bankrelaties). Ze hebben te maken met de Wet op het Lager Onderwijs, met de Leerplichtwet, met de Wet betreffende keuring van schoolpersoneel, met de Pensioenwet, met sociale verzekeringswetten en met belastingwetten. En wie nu weet, hoe nauwkeurig en betrouwbaar de adviezen zijn, door het bureau in tal van netelige gevallen verstrekt, zal er zich over verwonderen, dat nog niet alle scholen met den Bijbel bij den Schoolraad zijn aangesloten.

Een dankbare stemming mocht er dan ook heerschen op het gouden feest, waarop mocht worden herdacht, in hoe velerlei opzicht de Heere ons gezegend heeft. De school met den Bijbel heeft in ons land een moeilijken kamp moeten voeren, eerst om de vrijheid te krijgen en daarna, om de verworven vrijheid te verdedigen. En we kunnen ons die worsteling niet voorstellen zonder de leiding en den steun van den Schoolraad.

Op overvloedige wijze werd van het uitnemende werk van deze organisatie getuigenis gegeven. Niemand minder dan Dr Colijn sprak namens de A.-R. clubs van Eerste en Tweede Kamer, ook van Chr. Historische en Rooms-Katholieke zijde werd hulde gebracht. 't Was een dag, die bij ons den wensch deed herleven, dat de coalitie van de rechtse partijen weer mocht herleven. Trouwens, wanneer er geen andere punten van regeringsbeleid waren dan school en onderwijs, dan zou het met de samenwerking vaak zoo hachelijk niet staan.

Overigens wordt er op zulke dagen te veel gesproken. Op geestige wijze wees Dr Beumer daar nog even op, toen hij zeide, dat het gebruikelijk was, hij zou niet zeggen met welsprekendheid, maar dan toch met veel spreken, bij zulke gelegenheden van zijn belangstelling blijkt te geven. Toen b.v. Prof. Dijk zijn uitnemende feestrede had gehouden, waarin hij op heldere wijze de betekenis van den Schoolraad in verleden, heden en toe-

komst had uiteengezet en ook met instemming van de talrijke aanwezigen den juisten danktoon had aangegeven, hadden we naar huis moeten gaan. Het is maar aan een heel enkelen spreker gegeven, dan nog weer het oor van de vergadering te krijgen. De vergadering wordt roerig. Ik heb al met succes zien toepassen, dat men dan één spreker opdraagt, de gelukwensen voor verschillende corporaties aan te bieden.

Tot grooten dank stemt het ook, dat de regering, hier bij monde van Prof. van Poelje, namens den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van haar belangstelling en waardeering blij gaf, ook daardoor, dat de Voorzitter, Ds Barbas, werd bevorderd tot officier in de orde van Oranje-Nassau. Deze dingen worden langzamerhand wel gewoner onder ons. Ik herinner mij nog de ontroering en daarna het enthousiasme op het zilveren feest, toen de heer R. Derksen een lintje kreeg. Wij vinden zulks nu niet zulk een gebeurtenis meer, maar stellen het toch op prijs, dat de regering het werk van den Schoolraad waardeert en aan den waardigen Voorzitter dit eereteken verleent. Ook hem wenschen we daarmee geluk.

Op de huishoudelijke vergadering kwam nog een zaak ter sprake, waarop ik even de aandacht wil vestigen. Het aantal deelnemers aan de examens voor het Diploma Schoolraad daalt snel. Een oorzaak kan zijn, dat onze gemobiliseerde onderwijzers met hun studie niet opschieten. Het oprichten van cursussen zal niet veel baten, want de bestaande cursussen hebben weinig leerlingen. Ik wil nog een andere reden noemen, die mij duidelijk werd, toen ik een paar jongelui, zooals gewoonlijk aantroef, om dadelijk na de hoofdafte, het schoolraad-examen te doen. Die meenden, dat het voor hun positie noodig was, bijakten te halen. Dat gaf eer kans op benoemingen en salarisverhoging, wat voor de kweekelingen met akte een levensbelang is. Laten onze besturen het Diploma-Schoolraad gaan eischen en behoorlijk honoreeren en zonder twijfel zal het aantal examinandi stijgen. Men kan het onzen jongen menschen in deze moeilijke tijden niet kwalijk nemen, dat ze ook bij de studie aan hun toekomst denken. Daarom ligt hier een taak voor de besturen.

Gr.

G. MEIMA.

Verkeerde vraag van den heer Grashoff.

Onlangs wesen we op een artikel, opgenomen in het „Leidersblad“, van de hand van den heer Grashoff, rakende het verbond. Het „raakte“ evenwel het verbond niet, het raakte immers kant noch wal. Van onderscheiden kant werden contra-stemmen belusterd. Daarna gaf de heer Grashoff een nieuw artikel; geen der bezwaren werd weerlegd. Op dit tweede artikel reageert de heer H. Algra als volgt:

De heer Grashoff heeft in het Leidersblad een somber beeld gegeven van de gevolgen, die voor de Gereformeerde Jeugd voortvloeien uit de prediking der neo-verbonds-menschen. Die prediking moest of tot oppervlaktigheid en werkhelligheid leiden of tot wanhoop.

Hij gaf ook zijn eigen beschouwing en meende, de vastheid der verbondsbezegeling te moeten verzwakken, door den menschen voor te houden: denk er om, het was een feilbaar instituut en een feilbare ambtsdrager, waardoor gij den doop hebt ontvangen.

Wij hebben daartegen bezwaren ingebracht. De heer Grashoff gaat daar met geen woord op in. In een tweede artikel beweert hij, dat wij het niet eens zijn met de prediking der neo-verbondspredikers, uitleggen als loochening van de beloften Gods. Deze redeneering gaat alleen reeds daarom niet op, dat wij nog nooit, van geen enkelen Gereformeerden predikant een prediking hebben gehoord als door den heer Grashoff werd geschilderd en er dus ook moeilijk adhaesie meer kunnen betuigen.

In dat tweede artikel heeft de heer Grashoff zijn eerste beschouwingen niet verdedigd of gehandhaafd, maar hij is met een nieuw verhaal begonnen. De neo-verbondspredikers zijn nu menschen, die in hun prediking verzwijgen, dat de genade particulier is, al loochenen zij theoretisch die waarheid niet.

Natuurlijk kwam er op dergelijk geschrift reactie. In een derde artikel gaat de schrijver nu citeeren uit verschillende brieven, die hij heeft ontvangen.

Sommigen hebben gevraagd: wie zijn die neo-verbondspredikers, die zooveel kwaad onder de jeugd stichten?

De schrijver antwoordt daarop niet. Met geen woord!

Hij blijft bij zijn meening, dat het glad verkeerd gaat in die kringen, waar de neo-verbondsmenschen de leiding hebben. Maar hij weigert een enkel geschrift of een enkel geval te noemen, waarmede hij zijn stellingen bewijst. En dat moest toch gemakkelijk genoeg zijn. Want zij, die door de neo-verbondsprediking zijn bedorven, kunnen geen zin meer zeggen, of het gaat over het verbond. Zoo constateert de heer Grashoff. Sommige briefschrijvers hebben hem, naar zijn zeggen, grof geschreeven. Maar hij neemt in zijn edelmoedigheid het hun niet kwalijk. Zij „slaan slechts de toon aan, die zij zich week aan week in hun lijforganen hooren voorzingen“. Ook nu

weer
hij be
Ho
denk
van
gers
Aald
heel
men
de he
Na
ringe
pera
wij n
De
Hij
ander
antw
maar

We
leidster
van-lei
ik in
historis
dogmat
rondwe
van w
noem h
belofte
lofte, h
de vers
wordt
zitter v
ders" be
we: in
verkeer
mytisch
schijnin
tisch or
er gene
Wat
die in
niets: l
opmerk

Een
langs in
Bondt
Misschi
seeren
het wee

De
geled
geho
gaarn
beslui
men,
maar
zou i
Trent

A u
groot
Trent
Duits
langd
dering
testar
kwam
samer
invloe
zonde
de tij
lende
rijk w
de oo
de Pa
was g
testar
het g
den d
grond
niet:
staan,
maar
ijbode
te kon
rel V,
de, he
verga
Prote
hierop

In
Allere
1547
ruste
te bew
was v
zou he
zeker
dit al
schopp
rechts
was e
zou be
stalle
werd
ieder
praat
aan el
verga
plecht
de lee
voor
behan